

N:o 10/-29.

Lagutskottets betänkande
N:o 10/-29 i anledning av landstingsman
Viktor Strandfält's m.fl:s petition angående
grundläggande av en landskapsbank.

Sedan landstinget den 23 sistlidna februari infordrat lagutskottets betänkande i anledning av ovannämnda petition, har utskottet denna dag sammanträtt och förehaft petitionen till behandling.

Inom utskottet, som anser syftemålet med petitionen vara värt envars välvilliga beaktande, var man ense om att bildandet av en andelsbank under förhandenvarande förhållanden, då intresset hos befolkningen på Åland är stort för företag, uppbyggda på andelsprincipens grund, skulle ha att påräkna det största intresse från befolkningens sida, men då det förnärvarande i landet icke finnes någon lag angående banker av sådant slag, så måste frågan om grundläggande av en andelsbank, som petitionärerna i främsta rummet tänkt på, för denna gång förfalla.

Under sådant förhållande har man att välja emellan de tvenne banktyper, som gällande lag känner, eller sparbank och bankbolag, vilket kan inrättas av såväl öppet bolag som av aktiebolag. De stadganden som röra nyssnämnda tvenne slag av banker, ingå i lagen om sparbanker av den 18 oktober 1918, som delvis undergått ändring genom lagen av den 21 december 1923, och i förordningen angående bankrörelse, som av bolag idkas, given den 10 maj 1886. Vissa paragrafer i denna förordning ha ändrats genom förordningen av den 11 april 1901. Tillsynen över sparbanker utövas i enlighet med bestämmelserna i förordningen av den 21 december 1923 och över bankbolag enligt lagen om tillsyn över bankbolags verksamhet av den 28 januari 1922.

Vad först sparbank beträffar, så kan sådan stiftas av minst tio välfrejdade finska medborgare och av kommun. Då kommun kan vara stiftare av sparbank, torde därav följa, att även ett landskap kan vara det, ehuru uttryckligt lagstadgande därom saknas. Fastställelse å sparbanks stadgar sökes hos finansministeriet, Därvid bör tillika styrkas, att i stadgarna föreskriven grundfond blivit tecknad eller

redan förefinnes. Grundfonden skall utgöta minst Fmk. 20.000:- och bör i penningar inbetalas. Grundfonden kan, ifall därom gjorts förbehåll i stadgarna, återbäras, efter det sparbankens egna fonder uppgått till tio gånger beloppet av förenämnda grundfond jämte där tilläventyrs förbehållen ränta. Ränta får ej gottskrivas grundfonden eller utbetalas för längre tid än tio år eller överstiga fem för hundra om året. Ränta på ränta får ej heller beräknas. Råntan gåldas samtidigt med kapitalet. Av en sparbanks årliga nettovinst kan högst fjärdedelen anslås till välgörande eller allmännyttiga ändamål, dock ej till sådana, vilka kommun eller församling är pliktig att medels beskattning av sina medlemmar tillgodose.

Det andra slaget av bankföretag vore bankbolag, antingen öppet bolag eller aktiebolag, varom stadgas i lagen om aktiebolag, given den 2 maj 1895. Inrättas bank av öppet bolag, skall detta bestå av minst tio namngivna personer, som en för alla och alla för en svara för bolagets förbindelser. Delägare i öppet bankbolag kan ej till annan person överlåta sin andel i bolaget annorlunda, än att sådan överlåtelse vid ordinarie bolagsstämma godkännes. Överlåtare är icke desto mindre skyldig att såsom förut ansvara för bolagets förbindelser under tolv månader från den dag, då bolagsstämmas beslut om godkännande av överlåtelse blivitt i landets officiella tidningar kungjort. Föredrages åter aktiebolagsformen, är varje delägare tillförsäkrad sådan begränsad ansvarighet för bankens förbindelser, som lagen om aktiebolag stadgar. Enligt denna lag böra stiftarena av ett aktiebolag vara minst tre personer, som antingen övertaga alla aktier eller blott en del av dem, varvid återstoden av aktierna utbjudes till teckning av andra. I bolagsordningen kan bestämmas, att aktie, förrän den överlåtes, först bör hembjudas övriga bolagsmän. Tillstånd till inrättande av bank sökes hos Statsrådet. Bank bör äga ett visst, i dess bolagsordning bestämt grundkapital, som ej, så länge rörelsen fortfar, genom utdelning eller återköpande av aktier får förminskas. Av banks behållna vinst för året skola minst tio procent ^{avsättas} för bildande av en reservfond. Intill dess densamma uppgår till 25 % av grundkapitalet. Återstoden av vinsten står till ägarnas förfogande.

På basen av vad här ovan anförts får lagutskottet värdsamt för

landstinget framhålla,

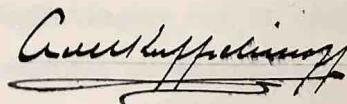
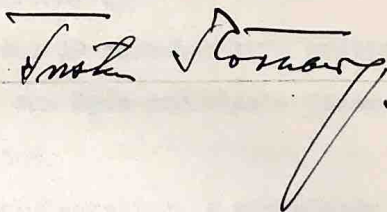
att det enligt gällande lag finnes möjligheter för stiftandet av en sparbank för landskapet Åland eller en bank, som bildats av ett aktiebolag med landskapet såsom huvudintressent samt organisationer och enskilda personer såsom medintressenter,

Ävensom tillika för landstinget föreslå,

att detta ärende bleve hänskjutet till finans- och ekonomiskskottet för utlåtande därom, huruvida det hos befolkningen på Åland förefinns ett för stiftandet av en sådan sparbank eller bank erforderligt intresse, utan vilket det i petitionen väckta förslaget ej torde kunna förverkligas, och om det finnes utsikter för landskapet att emot billig ränta upplåna för ändamålet behöfliga medel, helst då genom upptagande av ett obligationslån eller lån i utlandet, i vilka fall enligt § 24 i självstyrelselagen samtycke av republikens president erfordras.

Mariehamn den 25 oktober 1929.

På lagutskottets vägnar:

År 1930, den 15 november, sammanträdde Landstingets Finans- och Ekonomiutskott för behandling av Landstingets beslut av den 19 november 1929 med anledning av lagutskottets betänkande N:o 10/-29 angående landstingsmannen Viktor Strandfält's petition om grundläggande av en landskapsbank. Närvarande härvid voro: ordföranden Blomroos, viceordföranden Törnroos samt ledamöterna Åkerfelt och Eriksson ävensom suppleanten Nordlund.

Sedan Landstingets lagutskott uti sitt ovannämnda betänkande N:o 10/-29 föreslagit

"att detta ärende bleve hänskjutet till finans- och ekonomiutskottet för utlåtande därom, huruvida det hos befolkningen på Åland förefinns ett för stiftandet av en sådan sparbank eller bank erforderligt intresse, utan vilket det i petitionen väckta förslaget ej torde kunna förverkligas, och om det finnes utsikter för landskapet att emot billig ränta upplåna för ändamålet behövlige medel, helst då genom upptagande av ett obligationslån eller lån i utlandet, i vilka fall enligt § 24 i självstyrelselagen samtycke av republikens president erfordras,"

hade Landstinget den 19 november 1929 remitterat ärendet till Finans- och Ekonomiutskottet, som ägde underkasta detsamma beredning uti av lagutskottet angivet avseende.

Med anledning av Landstingets nästnämnda beslut, vilket icke skriftligen delgivits Finans- och Ekonomiutskottet, men genom dess sekreterares åtgärd införskaffats och i transsumt erhållits den 4 sistlidna oktober, ansåg Utskottets ordförande, att något måste före Landstingets den 15 november infallande höstsession tillgöras i och för utredning av utsikterna för landskapet att emot billig ränta upplåna medel antingen inom riket eller i utlandet för den blivande banken. Enär ärendet var brådskande och tvänne av Utskottets ledamöter äro bosatta i skärgården samt en ledamot befann sig utomlands, konfererade ordföranden i frågan med ledamoten Eriksson ävensom Landstingets Herr Talman och beslöts, att Utskottets sekreterare skulle såväl i Helsingfors som i Stockholm försöka erhålla ett obligationslån, i Stockholm även lån mot skuldsedel på lång sikt, för ändamålet till ett be-

lopp från 5 till 7 miljoner finska mark.

Efter det sekreteraren i Helsingfors erhållit bestämt avböjande svar i lånefrågan och uppmaning att slå bankplanen ur hågen, då den vare omöjlig att realisera, samt dessutom av nuvarande finansministern Wennola erhållit beskedet, att Presidenten för närvarande med allra största sannolikhet skulle neka sitt samtycke till upptagande av ett obligationslån, vände han sig i lånesyftet till Stockholms Enskilda Bank, Aktiebolaget Svenska Handelsbanken och Skandinaviska Kreditaktiebolaget i Stockholm. Vederbörande direktörer i Stockholms Enskilda Bank och Skandinaviska Kreditaktiebolaget ansågo sig icke kunna bifalla till någon som helst låneansökan, dels av orsak att den politiska situationen i Finland samt jämväl annorstädes i Europa var sådan, att den icke på något sätt uppmuntrade till investering av kapital utom det egna landet, dels ock på grund därav att den blivande banken icke hade någon betingelse i landskapet med dess avsaknad av industri och förefintligheten allaredan av en lokalbank och fyra större bankers filialkontor. Endast direktör Stén i Aktiebolaget Svenska Handelsbanken gav en, om ock ringa, förhoppning att kunna erhålla omskrivna lån, vars form, sade han, icke spelade någon särskild roll för handelsbanken, då beloppet ifråga var jämförelsevis litet. Men ansåg även denne bankchef den närvarande tiden, i anseende till rådande politisk oro i Finland, icke vara lämplig för utgivande av lånet, likasom han också emotsåg särskild skriftlig utredning om landskapets självstyrelse, invånarantal, inkomster, skatter, värdet av landskapets egendom, befolkningens totalinkomst, landskapets utgifter och skulder, m.m., förrän slutligt svar om lånet kunde givas.

Sedan ovannämnda relation lämnats, beslöt Utskottet enhälligt godkänna de åtgärder, som allaredan i detta betydelsefulla ärende vidtagits samt uppdrog Utskottet tillika åt sin sekreterare att till Aktiebolaget Svenska Handelsbanken avgiva här ovan omförd utredning.

In fidem:

M. M. von Finner
Seckreare i F. & L. M.

Justerat och godkänt:

E. J. B. M. Ross.

År 1930, den 2 december, sammanträdde Landstingets Finans- och Ekonomiutskott till fortsatt behandling av lagutskottets betänkande N:o 10/-29 med anledning av landstingsmannen Viktor Strandfält's m.fl:s petition av den 21 februari 1929 angående grundläggandet av en landskapsbank.

Närvarande härvid voro: ordföranden Blomroos, vice-ordföranden Törnroos samt ledamöterna Åkerfelt, Eriksson och Carl Nordlund.

Sedan underskriven sekreterare uppläst Utskottets ledamöter därom, att en bankinrättning i Helsingfors vore villig att lämna landskapet ett lån för inköp av de cirka 19.500 aktier i Ålands Aktiebank, som försålt av åländska aktionärer till Helsingfors Aktie Bank, samt Utskottet enhälligt ansåg det vara den bästa utvägen att lösa förevarande bankfråga, om nämnda aktier kunde förvärvas av landskapet, beslöt Utskottet uppdraga åt sin sekreterare att i början av nästkommande år avresa till Helsingfors för att söka träffa överenskommelse med styrelsen för Helsingfors Aktie Bank om inköp av meranämnda aktier för landskapets räkning.

Som ovan.

In fidem:

Justerat och godkänt: